

Ob devetdesetletnici prof. dr. Vlada Ravnika

Dr. Vlado Ravnik je upokojeni univerzitetni profesor za botaniko. Rojen je bil 7. oktobra 1924 v Kranju. Zaradi 2. svetovne vojne je biologijo začel študirati šele leta 1946 in leta 1953 je diplomiral z nalogo iz zoologije. Leta 1963 je doktoriral z disertacijo z naslovom Morfološko-sistematska in horološka problematika vrste *Globularia cordifolia* L. s. lat.

Štirideset let je poučeval botaniko na Biotehniški fakulteti, najprej kot asistent, nato kot docent in nazadnje kot univerzitetni profesor. Na Botaničnem inštitutu je leta 1954 postal asistent. Vodil je vaje iz predmeta Taksonomija rastlin, kasneje pa vaje iz predmeta Farmaceutvska botanika na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo. Kot docent je Farmaceutvska botaniko tudi predaval. Predaval je še Sistematsko botaniko in Splošno botaniko. Od leta 1981 je bil izredni profesor. Leta 1994 se je upokojil.

Pisal znanstvene članke, poljudne prispevke predvsem za revijo Proteus in sodeloval pri vseh štirih izdajah določevalnega ključa Mala flora Slovenije (1969, 1984, 1999, 2007) kot avtor in kot ilustrator.

Dr. Vlado Ravnik se je ukvarjal tudi s sistematikom rastlin. Leta 1967 je opisal zanimivega križanca med endemično Zoisovo zvončico (*Campanula zoysii*) in trebušasto zvončico (*Campanula cochleariifolia*). Našel ga je na pobočju Vrtače in ga po drugi najvišji gori v Karavankah tudi poimenoval vrtaška zvončica (*Campanula x vrtacensis* Ravnik).

Veliko se je ukvarjal z našimi kukavičevkami oziroma orhidejami. Tako je ugotovil, da se murke s svetlo rožnatimi cvetovi jasno razlikujejo od ostalih vrst murk. Na primerkih s Krvavca je leta 1978 opisal kamniško murko (*Nigritella lithopolitanica* Ravnik), ki je endemična v Kamniško-Savinjskih Alpah in Karavankah.

Raziskoval je sistematiko še nekaterih drugih rastlin. Ugotovil je, da na ozemlju Slovenije uspeva le tipska oblika črnega teloha (*Helleborus niger* subsp. *niger*), navedbe za podvrsto *macranthus* pa niso točne. S Cola je opisal liburnijski trpotec, podvrsto srebrnega trpotca (*Plantago argentea* subsp. *liburnica*).

Ni samo strokovnjak botanik, ampak tudi botanik umetnik, saj rastlinski svet predstavlja s črno-belo risbo, z akvareli in tudi s fotografijo. Leta 1961 je ilustriral knjigo Franceta Sušnika in Andreja Martinčiča Poznate strupene rastline?. V šestdesetih letih je na pobudo svojega profesorja dr. Ernesta Mayerja v barvah narisal tabele za prvo alpsko floro. Vse risbe je že tedaj naslikal po rastlinah – živih modelih, ki jih je nabral v naravi. Na žalost pa tedaj prvo slovensko izvirno delo ni izšlo. Ravnikovi akvareli gorskega rastlinstva so izšli leta 1966 in leta 1969 v zbirki Čebelica. Drobni knjižici sta nosili naslov Cvetje naših gora.

V letu 1973 je sodeloval v Pittsburghu v ZDA na razstavi botanikov umetnikov. Njegova likovna dela hranijo tudi v zbirki The Hunt Institute for botanical Documentation na Carnegie-Mellon University.

Leta 1994 je ilustriral prvo »rastlinsko serijo« znamk v samostojni Sloveniji z naslovom Cvetje Slovenije. V tej seriji so bile štiri slovenske znamenite rastline: kranjski jeglič, hladnikija, Blagajev volčin in Zoisova zvončica. Leta 1998 je Vlado Ravnik ilustriral še serijo znamk Iglavci.

Prvo domačo izvirno ilustrirano knjigo o alpskem rastlinstvu smo dobili razmeroma pozno. Leta 1999 je izšlo Ravniko delo Rastlinstvo naših gora. Podnaslov knjige je Ikonografija

rastlin Julijskih in Kamniško-Savinjskih Alp ter Karavank, to je predstavitev oziroma opis (rastline) z risbo. V knjigi je 180 akvarelov, ki so nastali po živih rastlinah. To je bil do takrat prvi večji in povsem slovenski priročnik za alpsko floro.

Vse svoje obsežno znanje o naših kukavičevkah je dr. Ravnik zbral leta 2002 v delu *Orhideje Slovenije*, ki prva taka knjiga pri nas. V njej obravnava 76 vrst in podvrst, ki so predstavljene z barvnimi fotografijami, besednim opisom in zemljevidom razširjenosti.

Leta 2010 je izšla nova knjiga *Alpsko cvetje Slovenije* in izbor nekaterih drugih gorskih rastlin. Izbor 220 akvarelov alpskih rastlin je narejen strokovno in poznavalsko. Delo je nastajalo z botaničnim znanjem in izkušnjami, s planinskim navdušenjem in z ljubeznijo. Mnoge rastline so široko razširjene, nekatere rastejo samo v visokogorju, precej pa je tudi naših endemitov, ki jih zunaj našega alpskega prostora ne najdemo.

Vlado Ravnik je večkrat pojasnil, kako so nastajali akvareli. Vsako rastlino je nabral v naravi, tam, kjer raste. Zato je moral rastlino dobro poznati. Poznati je moral njeno rastišče in čas cvetenja in biti ob pravem času na pravem mestu, kar je odvisno tudi od vsakoletnih vremenskih razmer. Nekaj primerkov izbranih rastlin je utrgal in hitro odnesel domov, za risalo mizo, da jih je čimprej naslikal ob primerni dnevni svetlobi. Če mu je cvetlica prej ovenela, je moral po novo, pa tudi sliko je moral začeti slikati na novo. Njegove risbe so natančne in nazorne. Kot sam pravi, potrebuje: prave čopiče, vodene barve, lupo, dobro dnevno svetlobo ter veliko potrpljenja. Sliši se preprosto, vendar... tako je v enem poletju kar petkrat poskusil priti na vrh Bogatina, pa se je vedno že prej obrnil z nekaj nabranimi rastlinami. Vsako poletje jih naslika največ 30!

Razstave originalov njegovih akvarelov so bile v Ljubljani (Biološko središče, Gozdarski inštitut Slovenije, Botanični vrt), v Volčjem Potoku, Škofji Loki, Bledu, Trenti, Celju, Kranju, na Brdu pri Kranju in v Mojstrani.

Prof. dr. Vlado Ravnik je celo v svetovnem merilu eden redkih strokovnjakov na botaničnem področju, ki svoje znanje o rastlinah zna prelit v umetniško risbo. Najin skupni učitelj botanike, pokojni akademik prof. dr. Ernest Mayer, je zapisal: »Izvrstni akvareli ne omogočajo le spoznavanja prikazanih rastlinskih vrst v naravi, temveč zbudijo že sami po sebi visok estetski užitek.«

Leta 2014 je izšla zloženska *Gorsko cvetje Slovenije*, v kateri je z risbami Vlada Ravnika in z besedami Petra Skoberneteta predstavljenih 60 alpskih rastlin.

Leta 2011 je postal prof. dr. Vlado Ravnik častni občan Mestne občine Kranj, ker »se je s svojim neprecenljivim delom trajno vpisal v zgodovino slovenske botanike in preučevanja orhidej Slovenije.«

Leta 2011 je bilo ustanovljeno društvo *Nigritella* in na ustanovni skupščini je bil Vlado Ravnik izvoljen za častnega člana društva. Tako so se tudi »mlajši poznavalci in ljubitelji kukavičevk profesorju zahvalili za njegov neizbrisljiv prispevek na primeren način.«

Viri

WRABER, T., 1994: *Botanik Vlado Ravnik - sedemdesetletnik*. *Proteus* 57: 127–128.

WRABER, T., 2004: *Vlado Ravnik - osemdesetletnik*. *Hladnikia* 17: 59–61. (Z bibliografijo samostojnih izdaj in znanstvenih oziroma strokovnih člankov).